

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 959.

CHICAGO, ILL., 28. JANUARJA (JANUARY 28), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3629 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

MENTALNA KORUMPIRANOST MASE.

Agitatorji, ki pripovedujejo revni masi da sestoji iz angelov in da so kapitalisti ter drugi visoki gospodje sami vragi, delajo napredku človeštva s svojo demagogijo veliko škodo. Mentalne korupcije ni med maso v nižinah nič manj kakor med buržvazno gospodo v gornjih plasteh. Lakaji kapitalizma so korumpirani ker živijo od korupcije. Masa je duhovno korumpirana zato ker je nevedna in je podvržena instinktom.

Koliko ljudi sledi na primer Debsu, ki govori masi resnico in jo nikdar ne hvali? Nikoli ne pravi: Vi ste angeli, mučeniki, usmiljenja vredna bitja, a oni ki nad vami gospodarijo, so krvoločni besi. Pravi pa jim: Gospodarji vas izkoriščajo, ker ste nevedni in raditega ne morete ustvariti boljše družabno uredbo. Če hočete, da se razmere spremenijo vam v korist, se morate učiti in postati boljši, pametnejši ljudje nego ste danes.

L. 1924 je bilo okrog pet milijonov glasov oddanih za človeka, ki se je vse življenje boril proti korupciji. Razkrinkaval je v senatu korupcijo republikanske administracije in s sodelovanjem drugih ljubiteljev poštenosti in pravice pritiral afero tako daleč pred ogledalo javnosti, da je moralo pisati o nji vse časopise dan za dnem kolono za kolono. To je bilo pred volitvami. Ljudstvo je bilo natančno poučeno o ogromnih tatvinah pod protežijo najvišjih vladnih članov. In rezultat? Nad šestnajst milijonov ljudi je glasovalo za kandidata, katerega je nominirala stranka korupcije. Nad osem milijonov jih je glasovalo za demokratskega predsedniškega kandidata, ki je bil preje, in je sedaj v službi interesov, kateri negujejo korupcijo. Nad 24 milijonov ljudi je glasovalo za kandidate strank, katere propagirajo sistem korupcije. Samo pet milijonov ljudi je imelo pogum glasovati proti korupciji. Kje so tu angeli, katere hudobni kapitalisti izkoriščajo in jim pijejo kri? Zakaj se dobri angeli ne upro, ne organizirajo in pomečejo vrage v pekel?

Kapitalisti nas uče sovražiti drug drugega, hujskajo nas na vojno itd., pravijo radikalni govorniki. Da, res je. Toda ali ni masa sposobna sama od sebe sovražiti? Ali ni v vsakem mestu,

v vsaki vasi, celo v rodbinah vse polno sovražstva? Ne samo sovražstva, ampak barbarskega, primitivnega, maščevalnost željnega sovražstva! Kdo pa so prigajanci? Kdo so najeti pretepači, denuncijanti, špijoni in provokatorji, ako ne angeli, izbrani v ljudskih plasteh? In ni jih težko dobiti. Kompanije niso nikoli v stiskah za prigajance, špijone in denuncijante. Tega mrčesa je med maso mnogo. Kdo greni življenje ljudem, ako ne ljudje sami?

Ali bi bile vojne mogoče, ako bi v ljudeh ne bilo prav nobenega razpoloženja za klanje? Človek, dasi že na precej visoki stopnji civilizacije, še vedno lahko ubija. Treba je zbuditi v njemu samo malo barbara, pa je pripravljen. "Ubil bi ga!" ali "ubijem ga!" so besede, ki jih zelo pogostoma rabi.

"Vse cesarje je treba pobesiti," je modroval včasih človek. Ni jih malo ki pravijo danes: "Kapitaliste bi bilo treba pobiti!" A zelo malo so znali storiti, da bi odpravili cesarje, in danes si ne znajo pomagati pred kapitalisti. Kolnejo jih, na volilni dan pa jim sami dajo moč v roke. Socialistična stranka pravi masi: Ako nočete korupcije, vzemite moč v roke sami in delujte za sistem, ki bo odpravil vzroke korupcije. Masa posluša in pravi: "Ah, kaj bi! Vsak krade, če le more!" In na dan volitev glasuje za kandidate, o katerih ve da so korumpirani. In glasuje za stranko, o kateri ve, da je v službi korumpiranega kapitalističnega reda.

Zadnjih par let je brodil po svetu angleški prestolonaslednik. Povsod kjer je bil se je drenjala okrog njega množica, kateri so taki okraški še vedno potrebni kakor so ji potrebni svetniki. Če ji vzameš tiste ki so v pratiki, bo v pol leta ustvarila nove, oziroma tisti ki se z njo igrajo ji dajo nove svetnike. Ameriški listi, posebno čikaški, so bili zadnje tedne napolnjeni vesti o Martinu Durkinu, ki je navaden tat in ubijalec, toda "drugače jako lep človek". Po vseh Zedinjenih državah so ga lovili na tako bedast način, da je bilo celo Durkinu zadosti in se je norčeval iz policije in federalnih detektivov. Končno so ga izsledili, ko se je peljal z vlakom iz Texasa v St. Louis s svojo "novo" ženo. Prijeli so ga, in

brzjav je raznesel to senzacionalno vest po vsi deželi. Tedaj se je pričela orgija v časopisju. Pedenj visoki naslovi, cele strani slik, po deset, dvajset trideset kolon gradiva o Durkinu dan za dnem v vsakem velikem čikaškem dnevniku. Ko so ga privedli v Chicago, ga je čakalo na postaji tisoče ljudi, fotografov in reporterjev, in bil je sprejet s takim občudovanjem, kakor ni nikoli nikjer na svetu sprejet noben učenjak, ki ima neprecenljive zasluge za človeštvo.

Reformatorji se zgražajo nad časopisjem, ker s takimi poročili kvarijo moralo ljudi. Uredniki se izgovarjajo, da tako gradivo ljudje hočejo in ga jim že radi konkurence z drugimi listi morajo dati.

Človeštvo kot celota je podvrženo mentalni korupciji, zato imamo danes uredbo, za kakršno je človeštvo danes zrelo. Nevedne mase ne morejo ustvariti idealne družbe, ne odpraviti vojne, ne izkoriščanja.

Družba se izboljšuje samo v toliko v kolikor se izboljšuje povprečni človek. Dokler bo barbar, bomo imeli barbarizem. Dokler se bo hotel klati, bomo imeli vojne. Dokler bo drl za Mussoliniji in Hortyji, jih bomo imeli. Dokler bo oboževal uniforme, toliko časa ne bo važno kaj se skriva v nji, ampak le našitki ostanejo važni.

Znanje, razumevanje in duh kooperacije dela človeka. Samo vzgoja ga žene navzgor. Samo razum ga lahko reši iz duševne omejenosti. Važno je torej, da se človek uči, in sicer da se uči tako da je njemu in drugim v korist. To je vzgoja, na kateri sloni socialistično gibanje. Sovražnik človeka je nevednost. Kadar jo porazi, bo porazil vse druge brez vsakega težjega napora. Ignorance se ne more strmoglaviti kakor se strmoglavi vlada. Iztrebiti nevednost iz povprečnega človeka in ga dvigniti v znanju zahteva časa. Vsaka generacija beleži nekoliko napredka in tako gremo polagoma, toda sigurno, v novi red, ki bo produkt dela in bojov dolge dobe. Izpopolnjevanje nima konca.

SPREMEMBA MORA PRITI.

V tem letu so kongresne volitve. Ob enem so te volitve že nekako predpripravljanje na kampanjo za predsedniške volitve dve leti pozneje. Ameriško delavstvo ne more ostati v politični in ekonomski brezbržnosti ter razkosanosti kakor je danes. Prisiljeno bo iskati pota v tako organizacijo, ki bo varovala njegove interese in se borila za izboljšanje njegovega stanja in za svoj cilj—socializem.

Ta organizacija je tukaj. Ameriška socialistična stranka je stranka ameriškega delavstva in stranka—bodočnosti. Strankine aktivnosti v tem letu, povečano zanimanje za socialistično časopisje, vračanje bivših članov k aktivnemu delu, nam to dokazujejo.

Pomoč, ki se je izplačala.

Sears, Roebuck & Co., največja ameriška trgovska družba, ki razpošilja blago v vse kraje dežele po pošti, je po vojni zagazila v velike finančne neprilike, ker je imela velikanske zaloge blaga, kupljenega po medvojnih cenah, ki so po vojni padle. Samo na sladkorju je izgubila precej milijonov. Delnice te družbe, ki so med vojno zelo poskočile, so padle za polovico in več, kar je prineslo posebno delavcem, kateri so jih kupili po visoki ceni in jih niso držali, veliko izgubo. Glavni delničar družbe je Julius Rosenwald, ki je v tej krizi podaril svoji družbi 50.000 delnic, ki so bile takrat vredne \$60 vsaka. Edini pogoj darovatelja je bil, da lahko kupi te delnice nazaj po \$100 vsako, kadar bo kompanija zopet prosperirala. Pred nekaj tedni jih je kupil nazaj kakor se je glasil njegov pogoj, in jih plačal po \$40 vsako več kakor jim je bila tržna cena takrat ko jih je podaril družbi. Tržna cena delnicam Sears, Roebuck & Co. danes je \$237, iz česar sledi, da bi Julius Rosenwald napravil pri vsaki delnici \$137 dobička, ako bi jih prodal. Ta dar bi mu v tem slučaju prinesel nad \$6,850,000 čistega dobička. Če jih ne razproda, ne bo njegov dobiček nič manjši, ker mu ostane vrednost v delnicah.

Dividende premogarjev.

Lastniki premogovnikov si ta mesec dele dividende. Premogarji v bližini Wilburtona, Okla., so jih dobili v obliki eksplozije, ki je zahtevala okrog sto življenj. Dogodili so se enako tragični prizori, kakor po vsaki eksploziji. To ni bila prva, ampak že peta eksplozija v istem premogovniku, katerega kompanija operira na bazi odprte (neunijske) delavnice in plačilne lestvice iz l. 1917. Eksplozija v Wilburtonu se je dogodila dne 13. januarja. Dva dni pozneje je zadela enaka usoda rudarje v premogovniku št. 8 v Farmingtonu, W. Va. To so dividende, katerih je deležen premogar za svojo uslugo družbi.

Miljarde za upravne stroške Združenih držav.

Leta 1924 so imele federalne, državne, okrajne in občinske oblasti \$10,252,000,000 upravnih stroškov, leta 1913 pa \$2,919,000,000. Upravni stroški so v enajstih letih narasli za nad sedem milijard dolarjev. Dohodki vse teh oblasti na davkih so znašali l. 1924 okrog osem milijard dolarjev. Ameriška mesta in okraji se vedno bolj zatekajo k posojilom, kar ima za posledico povečevanje davkov in s tem večje breme za ljudstvo. Pametna, konstruktivna gospodarska uredba, bi s temi milijardami dosegla v dobrobit splošnosti veliko več, kakor pa današnja korumpirana, v graftu se kopajoča uredba.

Pokrajinska konferenca S. S. J. za Slovenijo.

V lepi, prostrani dvorani Celjskega Doma se je dne 20. decembra prošlo leto vršila pokrajinska konferenca slovenskega dela socialistične stranke Jugoslavije, katero je v imenu načelstva otvoril dr. Korun. Za predsednika zborovanja sta bila izvoljena sodruga Korun in Koren. Po otvoritvi konference je s. Korun pozdravil s. Čobala iz Zagorja, ki se je nahajal med delegati. S. Čobal je sedaj v 61. letu starosti in je eden izmed najstarejših aktivnih sodrugov v Sloveniji. Zbor ga je pozdravil z "živio" klici.

V imenu strankinega odbora je pozdravil zbor s. Muzikravič, v imenu pokrajinske organizacije za Hrvatsko in Slavonijo s. Berberović, in s. Golouh v imenu kulturne zveze "Svoboda". V imenu načelstva je poročal s. Korun, ki je podal sliko položaja v državi in reakcije ki vlada v nji. Tudi v socialni politiki vlada reakcija. Socialno zakonodajo se sabotira in izigrava Gospodarske razmere, katere delavce najbolj zanimajo, so se zadnje čase tudi poslabšale. Vlada nima izdelanega gospodarskega programa. Brezposelnost je posledica teh ekonomskih nepravil. Dvig dinarja ni prinesel izboljšanje življenjskega stanja delavstvu, kajti cene potrebščinam niso padle, a industrija je znižala plače.

Z mnogih strani se je pričakovalo, da bo vstop Radića v vladu izboljšal gospodarske socialne in politične razmere v deželi, kar se ni zgodilo. Socialisti so vedno zastopali mnenje, da je bolje da vlada rešuje konkretne probleme kot pa da se jih sploh ne rešuje. V interesu soc. stranke in delavskega razreda je, da se posamezna vprašanja rešujejo, ker se na ta način skristalizirajo stališča buržvaznih strank na eni in delavskega razreda na drugi strani, kajti le v tem slučaju bi buržvazne stranke ne bile v stanju vleči delavce za nos kakor se to danes godi.

Nato je poročevalec prešel na situacijo delavskega razreda v Sloveniji in Jugoslaviji, ter pri tem dejal, da je delavsko gibanje v Jugoslaviji v takem stanju razbitosti kakor skoro v nobeni drugi deželi na svetu. Vsled te razbitosti trpi stranka kot celota in pokrajinska organizacija v Sloveniji. Želja vseh sodrugov je, da se stranko pojača in da postane nosilec pokreta delavske mase. Ali za sedaj ni moglo biti drugače. Vodstvo je izprevidelo, da so potrebni energični koraki, kajti s 1.500 člani njegova moč ne more iti dalje. Brez konsolidiranega sindikalnega pokreta (unijskega gibanja) ne more biti močne politične stranke delavskega razreda.

Govornik je potem izvajal:

Mi smo bili osamljeni, pa smo iskali stikov na levi in na desni strani, ne gubeči pri tem z vidika svoje principiellno socialistično stališče. Tako smo Prvi Maj proslavili skupno z levo skupino. To kar so delale sindikalne organizacije nam je izgledalo dobro in smo jim dali svojo moralno oporo. S komunisti nismo imeli in nimamo nikakega kompromisa, ali mesto tega imamo stike z masami, katere so prej bile pod vplivom komunistov, a sedaj niso več in bodo kmalu v našem taboru. Bili smo v gotovih ozirih v stikih tudi na desni strani, z združnim gibanjem. Lanska pokrajinska konferenca je zaključila, da ne smemo imeti s to skupino ničesar, toda izkušnje so pokazale, da se tega sklepa nismo mogli strogo držati. Zdržne organizacije so

postavile A. Kristana na tako mesto, da moramo računati tudi z njim, ako hočemo, kar moramo, imeti zveze tudi z združnim gibanjem delavskega razreda. Mi nismo šli v borbo proti zadrugam, ampak smo jih s taktičnim in političnim postopanjem poskušali osvojiti.

Zatem je poročal o prošlih volitvah in dejal, da pozitivnih uspehov stranka ni dosegla vsled razbitosti delavskega gibanja in vsled demagogije buržvaznih strank, ki so se na svoj način približale delavskemu ljudstvu. Velik del delavstva je bil za časa volilne agitacije povsem brezbrizen, kar je tudi pripomoglo k takemu rezultatu. Nato je slikal strankino politiko v pogledu boja za izboljšanje življenjskega stanja delavcev, potem pa prešel na "Centralni delavski svet", ki je bil ustanovljen v Ljubljani. V ožjem odboru Centralnega delavskega sveta imajo po enega zastopnika vse štiri veje delavskega pokreta: socialistična stranka, sindikati, zadržne organizacije in kulturne organizacije. Ta centralni delavski svet ni kako vrhovno telo, kajti njegovi zaključki so veljavni le tedaj, če ga potrdijo vsi štirje deli, zastopani v njem. Njegov cilj je zblížiti posamezne organizacije in veje celotnega socialističnega pokreta in ga privedi na enotno pot smotreno koncentriranega dela.

O "Socialistu", ki je slovensko glasilo SSJ., je dejal, da se mora boriti z velikimi gmotnimi težavami, katere bodo ostale, dokler se pokret sam ne ojača.

Verifikacijski odbor je poročal, da se je konference udeležilo triinštirideset polномоčnih delegatov. Pokrajinska organizacija ima sedaj okrog 1400 članov, ki redno plačujejo članarino. V članstvu je od prošle konference za nekoliko napredovala, istotako je bilo ustanovljenih nekaj organizacij v krajih kjer jih preje ni bilo. Pokrajinska organizacija za Slovenijo ima dva lista: slovenski tednik "Socialist", ki izhaja v Ljubljani, in "Volksstime", ki izhaja v Mariboru dvakrat na teden.

Po Korunovem referatu je sledila diskuzija o delovanju načelstva in o splošnem delu stranke. O agrarnem vprašanju je referiral s. Grčar, o delavskem zavarovanju s. Likar, o samoupravi in stališču stranke s. dr. Jelenc, o strankini taktiki sodruga Uratnik in Eržen.

Na dnevni red je prišlo tudi vprašanje, kakšno stališče naj vzame stranka napram novemu dnevniku "Delavska Politika", za katerim stojе v prvi vrsti zadržne, ki so prispevale v njegov fond D. 200.000. Na čalu združnega pokreta je Anton Kristan, in za stranko, kot že omenjeno, je tu vprašanje, ali naj vodi proti njemu in s tem proti zadrugam boj, ali pa se drži taktike, s katero bo zadržne tesnejše spojila za kooperacijo s političnim gibanjem delavstva v Sloveniji. Predloženih je bilo več resolucij, iz katerih je bila končno sestavljena ena, sporazumna, ki daje stranki direktive delati za zedinjenje vseh delavskih vrst v Sloveniji, katere imajo voljo za skupno socialistično delo, v enoten pokret. Ustanovitev novega dnevnika je zbor sprejel na znanje in pri tem izjavil, da ne bo uradni organ socialistične stranke. Ustanovitev "Centralnega delavskega sveta" je zbor odobril. Po izvršitvi dela je izvolil novo upravo in bil nato v najboljšem razpoloženju razpuščen.

To poročilo posnemamo po belgradskih "Radničkih Novinah", ki komentirajo delo celjske konference sledeče:

"Dasi je bil dnevni red obširen, je bil vseeno izvršen v enem dnevu. Priznanje za to gre praktičnemu in realnemu delu naših slovenskih sodrugov, ki ne ljubijo mnogo diskuzije in preprirov. Delo, za katerega bi

mi v Belgradu potrebovali tri in več dni, so oni izvršili v enem, in to brez prerekanj in preprirov. Vse razprave so potekale v najlepšem redu in brez potresov, kar je dokazalo najbolj vprašanje o taktiki, pri katerem sta na prvi pogled obstajala na zboru dva popolnoma nasprotna si stališča, izražajoča se v skoro popolnoma nasprotujočih si resolucijah. Vzlic tem nasprotjam je praktični duh slovenskih sodrugov rešil navidezno nepremostljiva mnenja in nazore o taktiki in podobnih vprašanjah, in se zedinil pri vsaki stvari za enotno stališče in delo.

"Delavski socialistični pokret v Sloveniji, četudi še ni ozdravil od ran ki mu jih je zadal "komunizem", se nahaja na najboljšem potu okrevanja in izgleda, da kmalu popolnoma ozdravi."

Umazana taktika umazanih listov.

V Chicagu izhaja list, ki se imenuje "Amerikanski Slovenec" in nosi letnico XXXV. Ta "A. S." je bivša "Edinost" z imenom umrlega "A. Slovenca", ki je izhajal v Jolietu. "Standard" tega lista je globoko "pod ničlo". Bivši vidni urednik Kazimir Zakrajšek se je na pritisk svojih kolegov umaknil bolj med "nevidne", njegovo vidno mesto v napadanju pa je prevzel "Rev." Černe iz Sheboygana, o katerem pravijo, da je nespodoben (?) "kaj" napisati, ako ni pijan.

Ta "Rev." Černe je v "pisanju" surovina in neolikaneec prvega reda. Zmerja in laže, a drugače je strahopetec brez primere. Skrit v farovžu, riše psovke in bedastoče na papir ter jih pošilja bizniškemu klerikalnemu glasilu v Chicagu. Izobrazbe nima. Postal je duhovnik v Ameriki na način kakor precej drugih delomrznih in zapitih napolštudentov. Šli so v Minnesoto, kjer so jih naučili "brati" mašo, jih "mazilili" in "blagoslovili", in jih potem poslali po deželi širiti Kristusov nauk. V resnici so se udingali bosom, kovali zveze s kompanijskimi političarji, denuncirali napredne rojake med vojno in v stavkah, si dali zgraditi primerne farovže in skrbeli za dohodke "svoji" fari. Večina so udani pijači. Nobenega znanja jim ni bilo treba za zavajanje pobožnih rojakov, kajti duhovska oblačila so jim bila pri neuki masi v potrdilo, da gospod vse vedo. Zavajanje pa ni šlo gladko. Napredni, izobraženi delavci, ki so si pridobili znanje kot samouki, z lastnimi naporji, so posvetili z živo in tiskano besedo v hlev slovenskega klerikalizma v Ameriki. Ljudje so se pričeli spogledovati, mnogi so začeli razmišljati, in mnogo jih je bilo ki so hoteli več čitati. Nekaterim faram je že pretela nevarnost razpada. V mnogih naselbinah jo je bilo nemogoče ustanoviti. In tedaj se je med poštenejšimi katoliškimi krogi pojavilo gibanje za očiščenje duhovniških vrst propadlih primesi. Toda bile so tako do kraja korumpirane, da je bil poskus potopljen še predno se je mogel razviti. Nastal pa je mesto tega drug poskus, oživeti slovenski klerikalizem v Ameriki s sredstvi, kakršna so na razpolago, in kakršnih so ljudje, ki pasejo duše slovenskih katoličanov pač zmožni.

"Rev." Černe je danes "vidni" poveljnik "katoliške" garde. On piše "ofenzivne" editoriale za "A. Slovenca" — in treba priznati — celo verni čitatelji, ki so pripravljeni na duhovniku marsikaj izpregledati, se

zgražajo. Njegovo zmerjanje se jim zdi prerobato, dasi je preprost človek navajen na zmerjanje. V prvem stavku svojega članka v izdaji "A. S." z dne 20. jan. pričinja z "afentacarsko žlahto" in ga zaključuje (stavek) s "krivorepimi opicami". V četrtem odstavku postane velikodušen in pravi: "Pomilujem vas kot ponižanega človeka..."

V šestem odstavku vprašuje Zavertnika in Cankarja "kako je bilo v Detroitu" in pri tem rabi dva vprašanja in en klicaj. Potem nadaljuje:

"Ali vas je tudi tam 'farški humbug' za kosmata ušesa potegnil in za afnarski rep zaguncal? Zakaj niste tja poslali Mr. Godina. On zna vsaj iz crknjenega kozla in delavskih žuljev krvave klobase delati..."

Proti koncu članka pokaže še bolj svojo nrav in željo po vislicah, na katerih bi viseli slovenski socialisti. Za primero en odstavke:

"V očeh pravih Amerikancev ste prezirani politično in gospodarsko. Vam rudečkarjem gre za slugo, da smo radi vas Slovenci prištetli med one narode, katere imenujejo Amerikanci: 'as undesirable citizens' t. j. nedobrodošli državljani. Slovenski protiverski listi so vaša fotografija v Washingtonu, D. C. If you do not like Uncle Sam, go back, where you come from!..."

Svoj članek zaključuje: "Kranjc moj mu osle kaže."

Za las enaki karakterji se gibljejo okrog kupljene, prostituirane "D. S." od tedna do tedna gromadi laž na laž. Urejevana je tako bezniško, da je količak razumnega delavca sram, ker se ta greznica servira pod imenom "delavski list". V svoji umazanosti so si ti karakterji prisvojili pokojnega Lenina in več drugih pokojnih revolucionarjev ter jih povzdigujejo med svetnike natančno po enakem pravilu kakor verniki svoje. In obojim služi to sredstvo svetnikov v pridobivanje gmočnih sredstev. Pripisujejo jim, eni kot drugi, čudežne, nadnaravne zmožnosti in sposobnosti. Nihče ne onečašča spomin na velike revolucionarne mislece bolj kakor takozvani "komunisti", ki so jih postavili na svoj altar zato da jim sledbeniki prinašajo darove, kakor jih prinašajo fanatični verniki svojim svetnikom.

Med slovenskimi klerikalci in komunisti v tej deželi je veliko sorodnosti. Oboji igrajo na račun ljudske nevednosti. Oboji molzejo ljudske žepe. Taktika obojih je poleg tega še provokatorska, medtem ko je klerikalna hlapčevska. Oboji se bore roka v roki proti tistemu delu slovenskega delavstva ki zna misliti s svojo glavo. Oboji ga zmerjajo s "socialpatrioti" ("Rev." Černetu je ta beseda enako priljubljena kakor importiranemu provokatorju). Oboji se poslužujejo obrekovanja s stališča "namen posvečuje sredstva".

Moralno na enako nizki stopnji kakor ta dva lista stoji šifkartaško glasilu v New Yorku in Lojzetov žurnal v Clevelandu, ki pa se sedaj le včasih razkorači. Ta navadno čaka prilike, kakor je bila npr. med vojno.

Trebiti korupcijo vseh teh duševnih zavajalcev, to je ena važnih nalog zavednega slovenskega delavstva. Edino z vzgojo ki ne vara, ampak uči, se bo izpodkopalo zavajalcem tla tako globoko, da se ne bodo mogli s svojimi strupenimi vplivi nikdar več dvigniti.

"Proletarec" izhaja nad dvajset let. Ves čas ga vzdržujejo delavci za delavce. Ves čas je zvest svojemu namenu — delu za socializem. Širite "Proletarca"!

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihologični obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Nadaljevanje.)

Izza polpreteklih časov.

Zadnje "sanjske bukvice".

Nekaj let je že preteklo, odkar je še rajnki c. kr. finančni minister "starim babam" obojega spola napovedal vojno. Odpravili so "loterijo" ter s tem činom uničili ne samo eksistenčno pravico vedeževalnih in sanje razodevajočih filijalk ob javnih vodnjakih, pri branjevkah, mlekaricah, kramarjih itd., temveč tudi vso patriotično literaturo sanjskih bukvic ter upropastili najlepše načrte ženine iskajočih kuharic in eklektičnih branjevk, ki so se v svojem preobilnem prostem času ponajveč pečale z iznajditvijo amb in ambosol.

Koliko krika je bilo svoječasno ob pretnji zaključitve "male loterije"! Saj se še spominjate? Koliko hinavskih zapečnjakov se je upiralo pregrešnemu atentatu na "upni rezervoar" ubogih in kako so se te ličnosti prostituirale v javnosti, pretakajoč najoficijelnejše fiskalične solze in vzdihujoč: "Ali hočete odvzeti stari mamici (sic!) zadnjo tolažbo, zadnje upanje?!"

Toda spisi o nemoralnosti in gospodarski iracionalnosti "male loterije" so itak že zapečateni. Dokazali so dovolj jasno, da je poželjivost igre v mali loteriji, ki jo je vzgajala svoječasna država, odvzela delavcu vsak zmisel za delo, veselje nad ustvarjanjem in pridobitvijo, napolnjujoč njegovo dušo z vsiljivimi upi. Dokazano je bilo na primer, da je možnost, zadeti tereno, stala v razmerju kakor 1:11.748.

Pred seboj imam take "Sanjske bukvice". V popolno zmešnjavo dotičnega, ki je v tej knjigi iskal razložitev sanj, je tem "bukvicam" pridana še tabela o "tajni igri s kockami", nadalje neka kabalistična figura z znakom: "Signum fortunae. Ab Uno Omnia.", potem nabroj števil, črk in križev in — naposled v alfabetičnem razporedu vse sanje in njih razložitev, ki jih ilustrirani pregled knjižice ne vsebuje.

Ta leksikalični pridatek je pač višek blodnje, zakaj sleherni, ki si tu išče nasvetov, najde za vsak predmet ali vsak počutek, to je za sleherne sanje tri številke, tako da koncem konca kljub nezmotljivosti vedeževalca vendar ne ve, katero številko bi volil.

Naj zadostuje tu nekaj primerov:

Videti tujca v svoji postelji, znači nesoglasje v zakonu, 9, 52, 83.

Če sanjaš, da si počesana in oblečena kakor dostojanstvenica, pomeni to čast in srečo, 9, 18, 84.

Sanjati, da so te obsodili na vislice, pomeni visoko častno službo, 22, 36, 44.

Čutili v sanjah, da te srbi, kakor da bi te grizle uši, pomeni zlato in srebro, 5, 49, 87.

V sanjah videti kapuna, znači žalost in dolgčas, 27, 34, 60.

Sanjati, da si lepo počesan, znači, da si v nevarnosti. (Tedad ravno nasprotno drugemu vedeževalnemu izreku.) 2, 9, 90.

Prsi, polne mleka, pri stari ženi, pomenijo obilo denarja, 4, 22, 33.

Vsej tej kanibalični nezmislivosti so ob ukinjenju loterije napravili konec. "Sanjske bukvice" pa zalotiš, čeprav že izven kurza, še dandanes v marsikaki "boljši" hiši.

Z odpravo loterije in sanjskih bukvic sta žal odpadla tudi pomembnost in glorijska loterijskih "pisateljic" in "pisatelj". Zadnja dva sloja "civilizacije" sta bila nekaki socialni posebnosti, ki jih ni moč tako hitro nadomestiti, kakor njiju predvojnega tekmeča "opaltarja", kajti loterijski "pisalec" se ni boril zgolj z lahkoumno brbljavostjo in znativednostjo, nasprotno on ali ona sta se morala dičiti s sposobno, svečano, mirno in dostojno modrostjo in z asketičnim čuvanjem zaupanih jim tajnosti.

Poznal sem tam neke na Kranjskem takega "asketa-pisatelja". Bil je zame prototip najbolj smešnega čudaka. Še sedaj ga vidim pred seboj z zelenimi očali. Ne morem pa pozabiti epizode, ki sem jo doživel nekega dne, ko sem bil navzoč pri konzultiranju tega asketa glede oddaje poletnega stanovanja v nekem letovišču. Ravno sta bila s stranko sredi razpravljanja, kar se "loterijska" vrata na pol odpro in skozi odprtino poka sosed krojaček, ki s strašno naglico izbruhne besede: "Dobro jutro, gospod Krmežljavček! Prosim, katero 'numero' pa ima maček?" — "Če teče, devet, in če sedi, šest!" je bil ravno tako urni odgovor, nakar jo je krojaček z isto brzino odkuril. Povprašal sem Krmežljavčka po mistični diferenci obeh mačjih števil, nakar mi je oni mirno in dostojanstveno odvrnil: "Čisto naravno! Če teče, vleče rep za seboj, tedaj devet; če pa sedi, ima rep zaokrožen in to je — šest." — To vse je moral znati tako običajen človek, kakor je bil loterijski pisar, in takega človeka smo morali posloviti — ad acta. — Koliko solza je bilo prelitih! Brr!

Križem Ljubljane.

Jeremijada.

Sicer mi bodo ugovarjali, češ, Ljubljana je naprednomoderno mesto, toda vseeno trdim, da je Ljubljana patriarhalno mesto in to zbog tega, ker smo mi Slovenci kljub vsem preizkušnjam vojne in kljub vsej povojni psihozi — starokopitneži.

Pred leti smo čitali v listih ml apel avtomobilistov na ljubljansko in podeželsko občinstvo, da naj vpoštevajo njihovo brzino in implicate oškropljenje prozaičnih šetalcev ter oblake prahu, ki jih dvigajo njihovi brzovozi. Jaz s svoje strani res ne razumem, da bi morali imeti v kraju, kjer še poštenega tramvaja nimamo, toliko avtomobilov. In čemu ta brzina po skromnih, ozkih in prašnih ljubljanskih ulicah. Čemu trpinčenje konj, ki se po nepotrebnem plašijo, in vriskanje piščalk, ki nadlegujejo naša ušesa. Razširite raje tramvaj, da se moremo udobno voziti recimo tja k očetu Alešu ali k "Slepemu Janezu" ali na Vič, Glince, Moste.

Skoraj dvomim, da bo sedanji rod doživel dovršitev poglobitvenih del v strugi Ljubljane.

Isto velja tudi o odpravi "stanovanjske mizerije", zakaj hiše, ki se zidajo in se bodo zidale, so vsled svoje udobne izpeljave v notranjosti prikladne kvečjemu za povojne milijonarje in posestnike zdrave valute. Prav nič se ne čudim, če čitam dnevno oglašje: Pozor, Amerikanci — hiša in posestvo sta na prodaj —

Uverjen sem tudi, da bo zob časa preglodal v doglednem času Jakopičev paviljon in da se bo nekega dne sesul nekoč ponosni kolisej v globel, ki so jo le še povečale stavbe na podgatem delu stavbišča. Sicer pa,

milo rečeno, tega preostanka iz križevniških vojsk ni prav nič škoda. Ko smo ravno v bližini, omenim še pokojno sokolsko telovadišče, alias dirkališče ob progi južne železnice. Umazane deske, napol podrti koli, kolibe in bogve kaj še, so preostanek nekdanjega impozantnega prostora. Nasproti tej podrtiji stoji moderno mesto: Ljubljanski velesejem.

Tik Narodnega doma stoji kot nekaj "memento mori" stavbišče blagopokojnega c. kr. erarja. Vrata so še danes črnožolto pobarvana, wie einst im Mai... V notranjosti tega preostanka ex olim kraljujeta antagonista: zaloga premoga in shramba gledaliških kulis.

Muzej je dostopen menda samo ob nedeljah, toda tega sigurno ne vem. Vsekakor pa vidim vrata vedno zaprta in na teh viseč listek neznane vsebine. Morda čakajo z otvoritvijo, dokler niso na svoje mesto postavljeni vsi mehovi ubitih divjih prašičev.

Najbolj dolgočasna cesta v Ljubljani je Bleiweisova in tudi najbolj prašna. Za cestarja sta tu vdinjena veter in dež.

In če so se že obglavili spomeniki ex prius, zakaj se ne nadomestijo z nadprsnimi sohami naših velmož?

Pred pošto je dnevno največji dirindaj. Najbolj frekventni ljubljanski prostor je shajališče, odnosno postajališče ljubljanskih dandyjev in globetrotterjev obojega spola. Če se priguga tramvaj, moraš, da se mu izogneš, ali stopiti pod pridrveči avto ali pa na stopnišče poštnega poslopja, če to ni zasedeno. Pred Magdičem pa je prostor itak patentiran za ljubljanske zvezdoglede. Šelenburgova ulica je sijajno iluminirana, najbrže zaradi udobnosti šetalcev, dočim ni svetilnic na poti skozi Lattermannov drevored proti Šiški. Pa čemu tudi!

Prešernova ulica ima na eni strani štiriinpetdeset števil, na drugi pa komaj deset. Uganka tiči v numeriranih kurnikih, od katerih ima vsak poedini svojo številko. Tujecc, ki pride v Ljubljano in išče v Prešernovi ulici recimo številko 46, se ne čudi malo, ko prehodi ulico 54 (!) števil v dobrih dveh minutah.

Šelenburgova ulica se vsako leto asfaltira in vedno je polna lukenj. Čudno. Trotoare so pred dvema letoma popravili in danes moraš v deževnem vremenu skakati preko luž ali pa iti po sredini ceste. Mrtvilo ljubljansko!

Ljubljanske okoliške gostilne in veselični restavrantni tekmujejo v oddaji slabe in drage hrane in pijače. Ljubljančan je potrpežljiv, samo da "igra muzika" in da je izletni prostor idiličen. — To svojstvo pristne ljubljanske srajce iskoriščajo nenasitni gostilničarji. Opetovano se pritožujejo ljudje, da jim v ljubljanskih kavarnah druge in tretje vrste za isti denar, kakor stane stvar v prvovrstnih kavarnah, nudijo ingredijence, ki ne zaslužijo imena kave, čokolade, moka itd. Naj se za take kavarne določijo druge cene. Vse, kar je prav.

V smeri proti Celju in Bledu imamo avtomobilno zvezo (Je ni več.), žalibog je ta uporabljiva le še za povojne dobičkarje. Raje naj bi napravili avtomobilno zvezo s Posavjem ali Št. Vidom, dosegljivo slehernemu in ob vsakem vremenu. Na Bled itak ne moremo več potovati, ker tega ne dopusti kasa. In na Bledu samem so cene fashionabelnega svetovnega kopališča. Z Bleda smo potisnjeni nazaj.

Radoveden sem, kako dolgo bodo naša municijska skladišča na ljubljanskem polju ostala okrašena z vsakovrstnimi vozili rajne Avstrije. Mar bi se prodalo

to zarjavelo in razpadlo ogrodje ter izkupiček razdelil med invalide.

Ker se človek na pešizletu po ljubljanskih ulicah itd. utruja, čakam raje udobnejše prilike, da si natančneje ogledam patriarhalčno mesto in ga opišem. Morda do takrat dobimo letala. Umesten bi bil tudi kakšen diržebel. To bi bil "hec"!

Stoji, stoji Ljubljana — —

(Dalje prihodnjič.)

Švicarski "Gruetlverein" razpuščen.

V sredi 19. stoletja so švicarski radikali ustanovili organizacijo, ki je postala v Švici in svetu znana pod imenom Gruetli Verein. Tvorili so jo v glavnem radikalnejši liberalci iz srednjih slojev.

Dne 1. januarja 1926 je bila razpuščena in s tem je zapečatila svojo dolgoletno karijero. Precejšnje število let je bila vodilna progresivna skupina v Švici, in bila je glavna ovira socialističnemu gibanju švicarskega delavstva. Gruetli Verein je sprejemal za člane samo Švicarje. V javnem življenju je vršil v glavnem funkcije ki so jih v drugih deželah izvrševale socialistične stranke. Tuji delavci v Švici, med katerimi je bilo tudi tista leta mnogo agitatorjev, ki so pobegnili pred preganjalci iz raznih dežel, so bili prisiljeni ustanoviti svojo socialistično organizacijo, ki je dala podlago poznejši švicarski socialistični stranki. Naraščajoče socialistično gibanje je postalo usodepolno za Gruetli Verein, ki je pričel hirati. Mnogo njegovih najaktivnejših članov se je pridružilo pozneje ustanovljeni socialistični stranki. Konservativnejši člani so mu poskušali ohraniti življenje, toda Gruetli Verein je dovršil svoje funkcije. Ko je prišlo na dnevni red vprašanje razpustitve, je glasovalo 1.148 članov za razpust in 673 proti. Ob času razpusta je imel Gruetli Verein 2.704 člane. Švicarska socialistična stranka ima 30.825 članov.

6,370 ubitih v avtomobilskih nezgodah.

V devetinsedemdesetih največjih ameriških mestih je bilo l. 1925 ubitih v avtomobilskih nezgodah 6,370 oseb, več tisoč pa ponesrečenih. New York je v številu ponesrečb na prvem mestu, za njim pa slede mesta Chicago, Philadelphia, Detroit, Cleveland in druga. Nepaznost voznikov in nepaznost pasantov zakrivi največ nesreč. Mnogo jih je pripisati gnječi, ki vlada na avtomobilskih cestah. Vzlic velikemu številu avtomobilov, ki napolnjujejo ulice ameriških mest, je število smrtnih slučajev vznemirljivo visoko in naglo naraščajo; prej ali slej bo ameriško ljudstvo prisiljeno poslužiti se drastičnih metod, ako bo hotelo biti varnejše na prometnih potih.

Nova socialistična stranka v Italiji.

Po Mussolinijevem razpustu unitarske socialistične stranke, kateri je mislil fašizem zadati s tem smrtni udarec, je bila dne 29. novembra prošlo leto ustanovljena "Socialistična stranka italijanskih delavcev" katere uradno ime je "Partito Sozialista dei Lavoratori (Sezione dell' Internationale Operaia Sozialista)". Po ustanovitvi je izdala svoj prvi manifest na štirih straneh v malem formatu. Četrta stran tega manifesta vsebuje Mussolinijev zakon o organizacijah, kakor ga je sprejela zbornica poslancev in senat. S priobčitvijo tega zakona v svojem manifestu je brez komentarja pokazala, pod kakšnimi težkimi okoliščinami se je ustanovila. Pamflet vsebuje med drugim navodila, kako je treba pristopiti v novo stranko. "Giustizia", glasilo razpuščene stranke, je bilo prisiljeno prenehati izhajati. Nova stranka bo izdajala za začetek propagandistični tednik, ki ga bo vzdrževala z dohodki naročnine in s prispevki v podporo. Karakteristično za sedanje razmere v Italiji je, da je strankin urad razdelil naročnike na svoj novi list v dve rubrike, ene, katerih imena se bodo lahko omenjala v listu, in druge, katerih imena morajo ostati tajna radi nevarnosti pred preganjanji in fizičnimi napadi, s katerimi ogrožajo fašisti socialiste v Italiji.

Socialistična stranka Italijanskih delavcev je pridružena socialistični delavski internacionali, kakor je bila njena razpuščena prednica unitarska socialistična stranka.

Štiridesetletnica dnevnika "Le Peuple".

Meseca decembra pred štiridesetimi leti je bil v Bruslju, Belgija, ustanovljen majhen socialistični list "Le Peuple". Ob njegovi zibelki so stali pionirji socialističnega gibanja v Belgiji sodrug Jean Volders, Cesar de Paepe, Eduard Anseele in Louis Bertrand. Zanj sta še sedaj aktivna in stalno dopisujeta v list, katerega sta pomagala ustanoviti. Delavsko politično in strokovno gibanje v Belgiji je raslo vzporedno z njim. Zanimivo glasilo, in danes je "Le Peuple" največji in najvplivnejši socialistični list v francoskem jeziku. "Le Peuple" ima lasten dom in tiskarno. Izhaja petkrat dnevno. Zelo tesno je združen z belgijskim socialističnim listom "Het Volksblad", ki izhaja v flemskem jeziku.

Jubilejna izdaja dnevnika "Le Peuple" je imela slike ustanoviteljev in prvih sotrudnikov ter ves sedanjí štab. Direktor lista je J. Wauters, sedanji delavski minister; glavni urednik je Auguste Dewinne; znani socialistični voditelj Louis de Brouckere ureja tujezemski oddelek lista.

"Le Peuple" je bil ves čas neločljivo zvezan z belgijsko delavsko stranko in unijami; vzorni kooperaciji vseh faktorjev v delavskem gibanju Belgije gre za sluga, da ima danes Belgija ne le prvovrstno delavsko časopisje, ampak tudi prvovrstno združno, strokovno in politično organizacijo, ki je vodilna v državi.

Nekaj številok o prebivalstvu ječ v Zedinjenih državah.

V ječah Zedinjenih držav je bilo l. 1923 po podatkih ki jih je objavil statistični biro trgovinskega departamenta 109,619 jetnikov. Leta 1910 jih je bilo 111,498. Število jetnikov je torej padlo, kar bi na podlagi statistike bilo lahko za merilo, da so ljudje v sedanjih časih bolj "zakonoljubni" kakor pred petnajstimi leti.

Nad polovico oseb, na katere se nanaša ta statistika, je bilo v letu 1923 obsojenih na zaporne kazni vsled pijanstva, kalitve javnega miru (disorderly conduct) in kršitve prohibicijske postave. Ostali so bili obsojeni radi tatvin, ropov, umorov in drugih prestopkov. Samo 4,8% izmed vseh kaznjencev so tvorile ženske.

Izmed kaznjencev, ki so bili obsojeni v zapor v prvi polovici l. 1923, je bilo 90,496 belopoltnih domačinov, 31,054 belopoltnih tujerodcev in 38,821 črncev. Na vsakih sto tisoč oseb zamorskega prebivalstva je bilo l. 1923 poslanih v zapor 797 oseb in tvorijo največji odstotek. Za njim pridejo po najvišjem številu kršiteljev ameriških zakonov Kitajci, Indijanci, Japonci in drugi nekavkaški narodi. Na vsakih sto tisoč prebivalstva njihovih plemen je prišlo 666,9 jetnikov. Na vsakih sto tisoč belopoltnih tujerodcev je prišlo 488,5 jetnikov kar je precej manjši odstotek od onega drugih plemen, toda veliko večji kakor je odstotek tu rojenih belopoltnih jetnikov, ki je znašal 239,4 oseb na vsakih sto tisoč belopoltnih tu rojenih Amerikancev. Statistični biro tolmači, da je odstotek tujerodnih kaznjencev zato toliko večji, ker tvorijo tujerodni prebivalci veliko večje razmerje odraslih ljudi moškega spola kakor tukaj rojeni stanovniki.

Po deželah svojega rojstva tvorijo v statistiki iz l. 1923 največji odstotek kaznjencev Finci, namreč 697,5 oseb na vsakih 100,000 Fincev. Takoj za njimi so Mehikanci; njihovo razmerje je 612,9. Tretji v vrsti so Irce, ki so imeli 405,8 kaznjencev na vsakih 100,000 Ircev v tej deželi. Irce imajo najbrž tudi največji odstotek policajev, raznih deputijev, detektivov in podobnih čuvarjev reda in mira. Peti v vrsti števila kaznjencev so "Avstrijci", ki so imeli v zaporih 317,7 oseb na vsakih sto tisoč priseljencev. "Pravi" Avstrijci se najbrž zgražajo nad to statistiko in jo tolmačijo, da so njim prideleni kaznjenci, ki so bili rojeni v deželah preje spadajoče pod Avstrijo, toda niso Avstrijci, ampak napol civilizirani Slovani. Na šestem mestu so Grki, ki so imeli v ječi 296,1 oseb na vsakih sto tisoč priseljenih Grkov; Norvežani so jih imeli (na vsakih sto tisoč tujerodnih Norvežanov) 293,2, Švedi 287,6, Poljaki 274,8, Škoti 233,3, priseljenci iz Rusije 232,1, Madžari 228, Italijani 201,8, Jugoslovani 178,8, Danci 101,5, Nemci (iz Nemčije) 79,8 in priseljenci iz Češkoslovaške 65,9. Tudi Švicarji imajo zelo nizko število. Najnižje število kaznjencev izkazuje statistika med Čehoslovaki. Tudi Jugoslovani imajo nizek odstotek kaznjencev, toda precej višji kot češki. Kaznjenci italijanske narodnosti so po merilu te statistike pred Jugoslovani.

Število kaznjencev in njihova razpodelba v taki statistiki ne pomeni veliko, prvič, ker se mnogo ljudi, ki bi zaslužili zapor, nahaja na prostem, in drugič, ker jih je v ječi precej takih, ki niso zaslužili zaporne kazni.

Delavstvo ima velikansko moč. Nesreča je le v tem, da se je ne zaveda.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

NAPREDEK KLUBA V TRIADELPHIJI IN DRUGO.

TRIADELPHIA, W. VA. — Socialistični klub v Triadelphiji, ki je dobil v JSZ. št. 8, je bil ustanovljen novembra prošlo leto. Na redni seji dne 3. januarja se mu je pridružilo 15 novih članov in danes šteje 33 članov, nekaj kandidatov pa se je priglasilo za pristop na prihodnji seji.

Sod. Pogorelec je v svojem poročilu o agitaciji, ki je bilo priobčeno v eni prejšnjih izdaj Proletarca, pisal, da smo obljubili iti v tekmo s klubom št. 1 v Chicagu in mu s tem vrgli rokavico, kar pomeni poziv na dvoboj.

Da, nevarnost je res tukaj. Nimamo sicer velike kolonije kakor je v Chicagu, ali 33 članov, ki so pristopili v klub v teku treh mesecev, to precej pomeni. So drugi, nadaljujmo, kakor smo začeli. Vsak naj pridobi klubu par novih članov, pa bomo pokazali, da znamo biti prvi med prvimi.

Društvo "Planina" št. 425 SNPJ. je na svoji zadnji redni seji zaključilo, da pristopi v Izobraževalno akcijo JSZ. ter bo plačevalo \$1 mesečno. Kje so druga društva?

Sedaj pa nekaj o veselici našega kluba, ki se je vršila dne 16. januarja. Bila je zelo dobro obiskana, posebno ako vzamemo v obzir razmere. Prva zahvala gre sodrugom iz Meadowlandsa, Pa., ki so v tako obilnem številu prišli na to našo priredbo. V resnici so nas iznenadili. Ob prvi priliki jim vrnemo milo za drago. Obiskal nas je tudi s. Anton Gardén, tajnik ohijske konference klubov JSZ. Lepa hvala, kakor tudi vsem drugim, ki so tej prvi klubovi priredbi pomagali k uspehu. Vsota prebitka sedaj ko to pišem mi ni še znana, ker upravlja račune predsednik priredbe. Upam pa, da bo v precejšnjo pomoč klubovi blagajni.

Čuje se, da nameravajo komunisti organizirati po slovenskih naselbinah v Ohio, kjer so se ustanovili socialistični klubi, nova "manevrisanja" pod masko "delavskega obrambnega odbora." Pod krinko takih akcij bi nabirali sredstva za svoje nastavljenice in napadali socialistično stranko, oziroma "socialpatriote", kot nas nazivajo.

Ako bi te vrste ljudje šli v javnost direktno pod imenom svoje stranke, ne bi dosegli uspeha, kar so jim pokazale dosedanje izkušnje. Zato ustanavljajo organizacije pod drugimi imeni s katerimi mečejo delavstvu pesek v oči, da ne bi spoznalo njihovih namenov.

Socialistična stranka se je vedno borila za pravice delavcev, za državljanske svobodščine in za osvoboditev političnih jetnikov. Ni organizacije ali stranke v Ameriki, ki bi v tem boju toliko storila kakor socialistična stranka. Sedaj se mora boriti še proti provokatorjem, kateri s košem fraz begajo ameriško delavstvo in ga odvrtaajo od prave delavske organizacije, ki je socialistična stranka. Upam, da ne bo v naših vrstah nikogar, ki ne bi bil v stanju zapopasti neodkritosrčnih namenov teh ljudi. Mi imamo svojo stranko, v kateri lahko delamo vse kar je treba delati v borbi za delavski razred in za njegovo vzgojo.

Končno naj še omenim, da se prihodnja seja našega kluba vrši v nedeljo dne 7. februarja v navadnih prostorih. Vsi na to sejo!

Michael Cheligoy, tajnik.

KER JE ŽE TAKO, PA BODIMO ZADOVOLJNI S TEM KAR IMAMO.

BREEZY HILL, KANS. — Zdi se mi, da je že dolgo časa od kar ni iz te naselbine nobenega glasu v 'Proletarcu'. Kje neki tiči vzrok, da se nihče ne oglasi? V tem premišljevanju sem se odločila vzeti v roke pero in napisati dopis. Oglasim se vsake kvatre enkrat in upam, da mi bo tudi sedaj dovoljeno.

Životarimo, ali če hočete, živimo ponavadi. Pomrli še nismo, za delom in kruhom še nismo vsi odšli drugam, in tako smo skupaj in poskušamo dobiti iz življenja kolikor največ mogoče. Smo bolj narazen kot v mestih, kjer je hiša pri hiši in še nekaj hiš po vrhu. Tu ni sijajnih trgovin kakor jih imate v mestih, ni gledališč, ne velikomestnega šuma, ne zabav v mestnem smislu, a zadovoljni smo s tem kar imamo, ker smo tega navajeni in ker se mora človek vsemu privaditi in vse prestati.

Saj ni napačno na deželi. Hišica na ravnem stoji, okrog nje travniki zeleni (sedaj so rufavi), to nas najbolj veseli.

Mnogim rojakom je znano, da je bila ta naselbina pred leti cvetoča in živahna. Danes je majhna in se še vedno zmanjšuje. Kompanijske hiše so razen ene vse izginile, ravno tako mnogo tistih, ki so bile last posameznikov. Vzrok je, da so premogovniki tod okrog do malega izčrpani. Pred leti je bil v njih živahen obrat, sedaj je zelo zmanjšan. Ljudje, ki so bili tukaj ob delo, so se izselili drugam, kjer je pač kdo mogel dobiti delo. Največ se je izpremenilo na slabše od nezaželjene rudarske stavke l. 1921-22. Človek, ki se zamisli v čase poprej skoro zadvojni, kako je taka razlika mogoča. Distrikt št. 14 rudarske unije (U. M. W. of A.) je bil ena najmočnejših in najenergičnejših postojank v uniji. Danes ni več. Res da v stavki nismo podlegli in da smo obdržali unijo, toda ogenj je zgorel v nji in sedaj tli. Za časa Howatovega vodstva je bila na vrhuncu bojavnega duha. Delavstvo danes v tem distriktu nima več tiste veljave kot nekdanj.

Če hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da je krivdo za to najti v največji meri med delavstvom. Nezavednost, trmoglavost, zanikrnost, neprevdarnost, nesloga in podobne slabe lastnosti so vzrok, da nismo premagali takratne krize kakor bi jo v svojem interesu morali. Ako bi bili takrat vztrajali vsi kot so nekateri celih 11 mesecev, bi situacija skorogotovo ne bila kakor je danes. Mogotci so organizirani in v boju vsak svoj korak dobro premislijo. Tiste, ki se jim zde v njihovih vrstah nelojalni, v businessu uničijo. Vsled njihove boljše strategije, pozicije ki jo imajo radi svojih bogastev in vsled moči ki so si jo kupili z denarjem delavcev, imajo v sporih z delavsko rajo ugodnejše mesto. To se bo spremenilo, ko se delavci nauče vztrajati enako energično in biti drug napram drugemu enako lojalni kakor so privatni interesi, kadar so v boju proti delavstvu. Izobrazba je en pogoj k našemu uspehu. Če

hočemo ustaviti pot reakciji, moramo izvajati solidar-
nost tudi v praksi, ne le v besedah. Vežbati se mora-
mo za organizirano delo. In z vsemi močmi se mo-
ramo oprijeti svojega časopisja.

Zadnje tedne smo čitali o eksplozijah v premogov-
nikih v W. Virginiji in Oklahomi. Čitamo o borbi pre-
mogarjev na antracitnih poljih. Čitamo kako provo-
cirajo rudarje v W. Virginiji. Sistem profita se ne
briga za človeška življenja. Ni mu za izboljšanje živ-
ljenskega stanja delavcev. On hoče večji profit. Kje
naj delavec spozna pravi pomen in vzroke te krvose-
ske igre, ako ne iz svojih listov! On lahko trpi, on
lahko mnogo čita, toda če čita liste gospodarjev, se bo
morda vseeno pritoževal, bo jih grajal, ne bo pa šel v
vrste zavednih delavcev in se z njimi boril za svoje
pravice. Razmere se same od sebe ne izboljšajo. S
prošnjami ne bomo omečili gospodarjev ameriške in-
dustrije. Z molitvijo si ne bomo pomagali. Ako bomo
poslušali kapitalistične politike in se držali kapita-
lističnih listov, bo nad to obljubljeno deželo Coolidge-
va prosperiteta trajno kraljevala. Zmaga delavstva je
v izobrazbi, organizaciji in borbi! To je ena resnica,
ki jo moramo vedeti, da bomo razumeli druge res-
nice.

Pred mesecem dni smo praznovali Božič (ali roj-
stvo Odrešenika, kakor pravi cerkev). Odšel je in po-
zabljen je. Prišlo je novo leto in kmalu bo konec
prvega meseca 1926. Da se v praznikih nekoliko sku-
paj poveseimo in pozabimo na križe in težave, je dru-
štvo Prvi Maj št. 65 SNPJ. priredilo na Silvestrov večer
veselico. Zabavali smo se do zore, kot običajno vsako
leto. Vsi, stari in mladi so bili veseli. Udeležba je
bila dobra. Pravijo, da je ljudi težko spraviti od do-
ma na zabavo, ampak ko se je enkrat udeležil in če
jim ugaja, jih "pa ni za domov spraviti". Društvo je
z uspehom zadovoljno.

Tudi v teh krajih radi čitamo. V kansaške nase-
bine so prihajali napredni slovenski listi že davno.
Tudi jaz rada čitam. "Proletarca" preberem od kraja
do konca, enako vsako drugo stvar, ki mi ugaja. V
"Proletarcu" se mi posebno dopade "Waukeganska
pošta", kolona "Brez naslova" in Old Timerjevi dopisi.
Od njega se marsikaj izve, kar bi bilo drugače pri-
krito.

Frances Sinkovec, Mulberry, Kans.

NAPREDEK J. S. Z. V VZHODNEM OHIO IN W. VIRGINIJI.

GLENCOE, O. — Razveseljiva poročila o napred-
ku JSZ. in o večanju števila naročnikov "Proletarca"
me delajo mladega in veselega, ker vidim, da se slo-
vensko delavstvo zaveda in spoznava, katera stranka
je prava delavska stranka. Združuje se pod okriljem
socialistične stranke, kar je edino pravilno in koristno
za delavstvo.

Presenetljivo vesela novica je zame iz Neffs, O.,
kjer so razredno zavedni delavci ustanovili socialistič-
ni klub JSZ. Presenetljivo vesela je zame zato, ker mi
je naselbina znana in vem s kakšnimi okolščinami so
se morali boriti naši agitatorji. Klub v Neffsu je nastal
v sredini "komunistične" gonje, kajti Neffs smatrajo
Ziniči-Novakoviči-Sepiči za svojo najlojalnejšo trdnja-
vo. In v tem Neffsu je bil na Novega leta dan usta-
novljen soc. klub.

Ni lahko agitirati kadar potuje po deželi vse polno
treniranih agentov W. P. in obiščejo vsako naselbino

po večkrat v letu, nekatere skoro tedensko. Vsi ti a-
gentje so v boju proti socialistični stranki. Dolže jo
nešteto grehov, očitajo ji vsa mogoča in nemogoča iz-
dajstva, vsak socialist jim je v službi kapitalizma, am-
pak oni — oni so pa edino pravi odrešeniki. To ne
vpliva dobro na ljudsko dušo, kajti nobeno orožje pro-
ti delavstvu ni med privatnimi interesi tako priljub-
ljeno kakor obrekovanje. Obrekujmo poštene delavske
voditelje, pravijo kapitalistični interesi, iz nepoštenih
pa napravimo "priljubljene voditelje", zato da jim bo
masa rajše verjela. Obrekovanje je glavna lastnost tudi
jugoslovanskih komunistov. To sem izprevidel iz "D.
S.", katero sem dobival dolgo časa zastoj in iz "Rad-
nika", ki mi včasih pride v roke.

Sodrug v Neffsu, čestitam vam na vašem uspe-
hu! Pozdravljeni vsi novi klubi v Eastern Ohio in
West Virginiji! Pozdravljeni vsi novi bojevniki, ki ste
se zbrali v JSZ., da sodelujete v borbi za boljšo bodoč-
nost delavskega razreda. Pod zastavo mednarodnega
socialističnega gibanja se bomo skupaj bojevali za o-
svoboditev proletariata iz kapitalistične sužnosti! —
Nace Žlemberger.

PRVO PREDAVANJE V KLUBU ŠT. 1.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 29. januarja bo v
klubu št. 1 predaval s. Ivan Molek o temi "Družba bo-
dočnosti". Vršilo se bo v dvorani SNPJ. Predavanje
je javno in vstop je vsakemu prost. Vstopnine ni. Prič-
ne se ob 8. zvečer. S. Molek bo temeljito obdelal svoj
predmet, kakor je druge, o katerih je predaval pretekla
leta.

Vsakega delavca zanima, kakšna bo družba bodoč-
nosti, kako se bo razvijala in kako naglo bo šel proces
razvoja iz kapitalizma v socializem. Da dobite o tem
več znanja, pridite v petek dne 29. jan. ob 8. zvečer
v dvorano SNPJ., 2657 S. Lawndale Ave. Povabite
s seboj svoje prijatelje in znance. — P. O.

DOPIS ZA "SLEPSKI DOM".

PUEBLO, COLO. — Svoječasno smo dobili proš-
njo iz stare domovine, da naj priredimo koncert v
podporo za "DOM SLEPIH" v Ljubljani. Videli smo,
da "Glasbena Matica", mati pevskih zborov, vodi to
idejo. Zato smo pa z veseljem priskočili na pomoč —
priredili koncert ter poslali preostanek na določeno
mesto.

Slišali smo, da so se tudi druga pevska društva v
Ameriki odzvala prošnji in odposlala lepe svote za
DOM v Ljubljano. Toda zgradba prepotrebne doma
za slepe, kakoršnega še nimajo v celi naši stari domo-
vini, bo pa zahtevala precej več denarnih podpor. Za-
to se pa tudi nismo začudili, ko smo dobili nove proš-
nje za nadaljne podpore za DOM.

Pevski zbor "Prešeren" je torej sklenil še nadalje
prirejati koncerte v korist doma in drugače pomagati,
da se ta blaga ideja tudi uresniči. Kaj pa drugi?

Ker so se pa dosedaj za ta dom zanimali skoro le
pevske organizacije, katere same ne bodo dosegle mno-
go, pa predlaga "Prešeren", da naj tudi naše podpor-
ne organizacije s svojimi društvi pomagajo pri tem
človekuljubnem delu.

Amerikanski Slovenci menda še nikdar niso bili
prošeni za podporo v bolj blagi namen. Zato se pa
nadejamo, da se bodo naše organizacije splošno zavze-
le za to stvar in pomagale po svojih močeh.

Koncertni Odbor: Matt Jerman, John Germ, Matt
Kochevar, Walter Predovich.

ZA STAVKUJOČE PREMOGARJE.

SHEBOYGAN, WIS. — Zavedajoč se velike bede in pomanjkanja med stavkujočimi rudarji, kateri se nahajajo neprestano že več mesecev v borbi za svoje pravice, je članstvo soc. kluba št. 235 J. S. Z. v Sheboyganu, Wis., podvzelo akcijo za nabiranje prostovoljnih prispevkov in ponošene obleke, da tako olajša vsaj nekoliko bedo štrajkujočim rudarjem in jim po svojih močeh pripomore do zmage v ti veliki borbi proti izkoriščevalcem delavstva, za svoje in naše pravice.

Soc. Klub št. 235 v Sheboyganu, Wis., je do danes odposlal že dva večja zaboja nabrane obleke in \$15 gotovine.

Obleko so prispevali sledeči:

Anton Komar, A. Robida, J. Zoran, J. Urbančič, A. Božič, P. Kušman, J. Robek, J. Fludernik, G. Pistotnik, J. Somrak, A. Florian, A. Menhardt, J. Princ, J. Susha, A. Sojar, O. Golob, J. Rupnik, F. Dremelj, I. Gredenc, V. Klančar, J. Čokelj, A. Debevc, A. Smrke, I. Kastelič, F. Saje.

Gotovino so prispevali sledeči:

Društvo Združeni Slovenci št. 344 SNPJ. svoto	\$10.00
L. Kos	1.00
J. Čokelj	1.00
L. Žagar	.50
A. Fale	.50
L. Ecker	.50
F. Venjak	.50
J. Vodopivec	.50
M. Koren	.50
L. Milostnik	.50

\$15.50

Vse pošiljkatvene stroške je prispeval soc. klub št. 235 J. S. Z. v Sheboyganu, Wis.

VAŽNO ZA BARBERTON.

Socialistični klub št. 232 JSZ. v Barbertonu priredi s sodelovanjem pevskega društva "Prešeren" veselico in in igro "Sokratov god", ki se bo vršila v soboto 6. februarja ob 7. zvečer v dvorani društva "Domovina" na Mulberry cesti. Ta igra bo pri nas sedaj prvič igrana.

Rojaki v Barbertonu in okolici, ako vam je za dobro zabavo, se odločite, da pridete dne 6. februarja zvečer na našo priredbo. Igrala bo fina godba iz Akrona pod vodstvom V. Zurca.

Sodruge in sodruginje našega kluba obveščam, da naj se polnoštevilno udeležijo bodoče seje, na kateri bomo med drugim razpravljali o prihodnji konferenci ohijskih klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se bo vršila v nedeljo 28. februarja v Girardu, O. Izvoliti bo potrebno tudi zastopnika oziroma zastopnike in jim dati navodila.

Zanimajte se za svoje seje in delujte za pojačanje kluba in njegovih aktivnosti ter za razširjenje "Proletarca". Naprej v borbi za zmago delavskega razreda!

John Jankovich, tajnik.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrug, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

VESELICA KLUBA J. S. Z. V BLAINE, O.

BLAINE, O. — Klub št. 189 JSZ. je na svoji zadnji redni seji sklenil, da priredi v soboto dne 13. februarja ob 7. zvečer v prostorih sodruga A. M. Bradleya plesno veselico, na katero vabimo somišljenike od tu in okolice, da jo posetijo v čim večjem številu. Veselični odbor je obljubil preskrbeti vse, kar je potrebno da bo zabava neprisiljena in da se bo vsakdo ob zaključku poslovil v najboljšem razpoloženju. Torej na svidenje v soboto 13. februarja.

Naš klub smo ustanovili meseca decembra s 16 člani. Sedaj jih šteje že dvajset, kar je lep napredek v tako majhni naselbini kot je Blaine. Pred leti je tu že eksistiral klub JSZ., ki pa je v vojnem meteu in v navalu reakcije prenehal. Sodrug Martin Lapernik, ki je imel imovino bivšega kluba, jo je izročil našemu novemu klubu; za prijazno soglasnost v tem oziru se mu v imenu kluba št. 189 JSZ. iskreno zahvalim.

A. M. Bradley, tajnik.

VESELICA KLUBA ŠT. 2 V GLENCOE, O.

GLENCOE, O. — Jugoslovanski socialistični klub št. 2 priredi v soboto 13. februarja zvečer pri E. Kravanjatu plesno veselico, na katero vabimo rojake in rojakinje, sodruge in somišljenike od tu in iz naselbin Neffs, Bellaire in Bridgeport, da se je udeležijo v čim večjem številu. Ob priliki smo pripravljene uslugo vrniti. — Nace Žlemberger.

O ZADNJI DRAMSKI PREDSTAVI KLUBA ŠT. 1.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. je v nedeljo 24. jan. vprizoril B. Gj. Nušičevo šaloigro "Navaden človek" z dobrim uspehom. Udeležba popoldne je bila dobra kot običajno, zvečer pa manjša kot drugikrat na naših priredbah.

Predstava je občinstvu ugajala, ker je bila dobro vprizorjena. Maske in kostumi igralcev so napravili na udeležence najboljše vtis. Maskiral jih je Fred Zalaznik. Tudi scenerija, posebno v prvem dejanju, je bila lepa. Lopo je iz prijaznosti napravil dramskemu odseku s. Filip Kmetec, ki je pred par tedni odpotoval na obisk v Slovenijo. Več o predstavi sami bo pisal kritik.

Odbor se zahvaljuje vsem, ki so na en ali drug način sodelovali in pripomogli dramskemu odseku, oziroma klubu, do novega uspeha.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

NAROČNIKOM KOLEDARJA.

Kdor izmed zastopnikov ima še kaj izvodov Ameriškega družinskega koledarja, prosimo, da naj jih nemudoma vrnejo.

Tiste ki so ga naročili, a ga še niso dobili, prosimo, da naj nekoliko potrpe. Ako Koledarje dobimo, bomo naročila izpolnili, v nasprotnem slučaju povrnemo vsote.

NOVI ŠTATUT IN ODBOR SOC. PEVSKEGA ZBORA "SAVA".

CHICAGO, ILL. — Na redni seji kluba št. 1 JSZ., ki se je vršila dne 22. jan., je posebni odbor kluba predložil štatut, ki ga je izdelal sporazumno s posebnim odborom "Save", katerega je klubova seja po daljši razpravi z enim dodatkom sprejela in s tem je postala "Sava" definitivno klubov pevski zbor. Pravila, sprejeta na omenjeni klubovi seji za njegov pevski zbor, se glase:

STATUT PEVSKEGA ZBORA KLUBA ŠT. 1, J. S. Z.

- 1.) Ta zbor se imenuje "Socialistični pevski zbor "SAVA".
- 2.) Pripadati mu more vsakdo, ki ima veselje in sposobnost za petje in ni sovražen organizaciji kateri ta zbor pripada.
- 3.) Vaj se mora udeleževati vsaki član redno. Odsotnost od vaj je opravičljiva edino če ima prizadeti tehten vzrok.
- 4.) Dolžnost vsakega člana je delovati za prospeh pevskega zbora.

ODBOR ZBORA.

- 5.) Odbor soc. pevskega zbora "SAVA" ima tri člane.
 - a) Predsednik, ki vodi seje odbora in seje zbora in skrbi za red pri vajah.
 - b) Tajnik, ki sklicuje seje, korespondira s člani, skrbi za pridobivanje novih pevske moči zboru, in sestavlja bodisi sam, ali pa skupno z ostalimi člani odbora, poročila seji kluba št. 1.
 - c) Arhivar upravlja arhiv zbora, skrbi za note in izvršuje vse delo, spadajoče arhivarju.
- 6.) Vsi trije člani odbora imajo glasovalno pravico.

VOLITVE ODBORA.

- 7.) Odbor pevskega zbora "SAVA" se izvoli za dobo enega leta na decemberski (letni) seji kluba št. 1.
- 8.) Člani odbora pevskega zbora "SAVA" morajo biti člani kluba št. 1, oziroma člani J. S. Z., in ob enem aktivni člani pevskega zbora. Nečlanov kluba se ne more voliti v odbor.
- 9.) Pevski zbor "SAVA" ima v zadevah, tikajoče se petja, popolno avtonomijo, katere pa ne sme v nobenem slučaju prekoračiti preko načel organizacije kateri pripada.
- 10.) Pevski zbor "SAVA", oziroma odbor zbora, je dolžan sodelovati z dramskim odsekom kluba št. 1, kadar slednji potrebuje njegovo sodelovanje pri dramskih predstavah.
- 11.) Vse izdatke pevskega zbora "SAVA" se pokriva iz blagajne kluba št. 1. Eventuelni dohodki pevskega zbora "SAVA", in dohodki koncertov gredo v skupno blagajno, kakor določajo pravila JSZ.
- 12.) Zadevo člana, ki krši štatut tega zbora, rešuje članstvo zbora na svojih sejah. Ako ena ali druga stran-ka z izrekom ni zadovoljna, se sme obrniti na klub kot zadnje inštanco.
- 13.) Člani zbora, ki niso člani kluba, plačajo 50c mesečne članarine v pokritje stroškov zbora. Ostali plačujejo enako vsoto kot člani kluba.
- 14.) Ta štatut sme spremeniti seja kluba št. 1, kadar se ji vidi potrebno.

Po sprejetju štatuta so sledile volitve v odbor pevskega zbora, v katerega so izvoljeni:

Frank Alesh, predsednik; Frank Smith, tajnik; Anton Žagar, arhivar.

Redne pevske vaje se vrše vsaki torek ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Vabimo v zbor vsakega, ki je pevec in vsakega ki ga veseli petje in ima možnosti postati pevec. Priglasite se na vaji za pristop v zbor gori omenjenemu tajniku ali drugim članom odbora. Po reorganizaciji se je pridružilo "Savi" že precej pevcev in upamo, da se bo njihovo število zviševalo na vsaki vaji. — P. O.

ŠE H KRITIKI "AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA".

S. Anton Slabe je sicer odgovoril na mojo prošnjo (ni bil poziv) v 956. števil. Proletarca, toda pojasnil ni tega, kar sem ga prošil, pač pa je pustil na celi stvari še večji vtis sumnje, da me dolži plagiranja. Zato zdaj naravnost zahtevam, da mi odkrito pove, če res misli, da je moja "Dolarjeva povest" plagijat. To je vse, za kar gre. Njegov odgovor je dolg četrt kolone, moja stvar pa je odpravljena s štirimi vrsticami, dočim se ostala tiče v splošnem slovenskih listov v Ameriki — kakor da gre kaj to meni mar! Mar sem jaz odgovoren za "plagiranja" ameriško-slovenskih časnikarjev? Kaj ima to opraviti z mojim delom v "Ameriškem družinskem koledarju"? Mene ne briga nič drugega kakor to, da mi s. Slabe brez ovinkov pove, če res misli, da sem jaz "Dolarjevo povest" ukradel Janezu Mencigerju ali "Sunday New York Call Magazinu" ali obema. Ako to misli, tedaj z mirno vestjo pograbim kamen — velik kot Chicago, če bi mogel. S. Slabe naj si zapomni, kar jaz podpišem, to je moje delo. Po njem omenjeno Mencigerjevo delo mi je absolutno neznano in ravno tako ne vem ničesar o citirani "podobni reči" v New York Callu, kateri pa ni naveden naslov, niti avtor. Ne trdim, da ni s. Slabe čital kaj sličnega; to je mogoče. Sličnost idej ni nič novega. Ampak to bi moral s. Slabe — če misli samo to — tudi poudariti, ako hoče biti pošten kritik. Nikdar se ne bi bil lotil "Dolarjeve povesti", če bi bil kdaj prej čital kaj podobnega, ker ne maram posnemati niti ideje drugega avtorja.

Ker pa je s. Slabe privlekel tudi časopise v najino zadevo, naj komentiram še to. Trideset let staro dejstvo je, da slovenski listi v Ameriki, ki prinašajo vesti, žive od angleških in starodomovinskih časopisov. Kje pa naj vzamejo novice? Plačanih reporterjev nimajo in za običajne agenture so prerevni. "Prosveta" je edini list, ki je naročen na nekatere vesti (Federated Press) in še te je treba prevajati. Mnogi viri so označeni. Če pa je vsaka "preplonkana" vest, že plagijat ali literarna tatvina, kakor meni s. Slabe, tedaj so vsi naši uredniki "tatovi". Sploh so potemtakem vsi listi tatinski. Saj tudi časopisi v stari domovini jemljejo drug drugemu, kar se jim prileže, posebno tedniki radi žive od dnevnikov. Slabetova opomba glede akcije Društva slovenskih literatov v starem kraju ni korekt-

Predava IVAN MOLEK

v petek dne 29. januarja ob 8. zvečer v dvorani SNPJ., 2657 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

Vstopnina prosta.

"DRUŽBA BODOČNOSTI"

na. Kolikor jaz razumem poročilo, ne dolže književniki nikogar tatvine, pač pa se jeze radi neskrupoloznega ponatiskovanja njihovih leposlovnih del v ameriškem časopisju brez njihovega dovoljenja in — kar je glavno — brez odškodnine. Ponatiskovanje podlistkov iz ljubljanskih dnevnikov in povesti iz leposlovnih revij se vrši na debelo, kar res ne dela časti slovenskim listom v Ameriki. Toda v Jugoslaviji niso dosti boljši. Tudi oni nas ne vprašajo in nam ne dajo kredita, kadar kaj ponatisnejo iz naših listov. Neki list v Sloveniji, ki se naziva proletarski, je ponatisnil moj prevod Sinclairjevega "Jimmie Higginsa", ne da bi bil koga vprašal za dovoljenje in vrhutega je še *izpremenil imena oseb v povesti*. Če ni to bil višek predrznosti, ne vem, kaj gospodje v stari domovini smatrajo za dostojnost. S književniki onkraj luže se lahko naredi sporazum. To bi bilo gentlemansko. Toda gospodje podlistkarji na oni strani bi radi, če se ne motim, delali dober business. Pred leti, ko sem bil urednik "Proletarca", sem ponatisnil kratko povest "Nihilist". Pisatelj je bil označen z ruskim imenom. Čez par tednov pride pismo iz Ljubljane od nekega gospoda, ki je pisal, da je on avtor in da pričakuje od nas nagrado. "Pošljite mi toliko in toliko vaših lepih ameriških dolarjev, pa bo vse v redu", je pisal, kakor da gleda na nas z vrha Eiffelovega stolpa. Seveda niso vsi taki. In ker že omenjam to, moram konstatirati, da je ravno "Proletarec" storil najmanj grehov v tem oziru. Vsi njegovi uredniki so imeli in še imajo glede tega lahko vest.

Ivan Molek.

Listu v podporo.

CHICAGO, ILL.: John Lipužich	\$.50
FARRELL, PA.: Frank Novak	.25
WAUKEGAN, ILL.: Po 50c: A. Mesec, Rud. Skala, Frank Omahen, Fr. Ceglar; A. Andrejašič 30c; po 25c: Anna Mahnich, Frances Zakovšek (nabral Donald J. Lotrich) skupaj	2.80
GILLESPIE, ILL.: Peter Kallan	1.20
PINEY FORK, O.: John Oblak	1.04
CANOSBURG, Pa.: Nabrano v veseli družbi pri s. L. Britz-u na Lawrence, Pa. Po \$1.: John Mihalinec, Louis Jankovich, Rud. Valentin, Martin Cetinski, Marko Tekavz, poslal M. Tekavz	5.00
CHICAGO, ILL.: Mary Jelenc	.80
WARREN, OHIO: Marko Rek \$1; Eugen Mikush 50c; poslal F. Modic	1.50
SPANGLER, PA.: Paul Les	.50
CLEVELAND, O.: Soc. klub št. 27, JSZ.	35.00
CLEVELAND, O.: Neimenovan	5.00
WAUKEGAN, ILL.: Jennie Novak	1.55
DULUTH, MINN.: John Pogachnik	.25
SOMERSET, COLO.: Anton Majnik	1.20
CHICAGO, ILL.: Neimenovan	5.00
CHICAGO, ILL.: Anton Kravanja	.50
CHICAGO, ILL.: Joseph Steblay	1.00

Skupaj \$ 63.09

Prejšnji izkaz 96.19

Skupaj \$159.28

Popravek: V zadnjem izkazu listu v podporo iz Kenoshe, Wis. so bili pomotoma izpuščeni Joe Černich 25c; John Suštercich 50c; Neimenovan 25c.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

HILLQUIT IN DARROW BOSTA DEBATIRALA V NEW YORKU O DRUŠTVU NARODOV.

NEW YORK, N. Y. — Socialistični voditelj Morris Hillquit in sloviti odvetnik-filozof Clarence Darrow bosta debatirala v torek 2. februarja v Carnegie Hall, 57th Street in Seventh Ave. o Ligi narodov. Predavanje se vrši pod avspicijo socialistične stranke mesta New York. Hillquit bo zastopal stališče, da bi se Zedinjene države morale pridružiti ligi narodov in mednarodnemu sodišču, Darrow pa bo zastopal protivno mnenje. Ker sta oba priznana misleca in govornika, bo debata zanimiva in udeležencem bo nudila obilo materiala za razmišljanje. Kdor izmed rojakov v New Yorku more, naj se posluži te, tudi za New York redke prilike.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

IŠČEMO PEVOVODJO.

Pevsko društvo "Prešeren" v Barbertonu išče pevovodjo za moški in ženski zbor. Kdor je zmožen tega posla in bi ga mogel sprejeti, naj piše za pojasnila na sledeči naslov:

John Jankovich, 1218 N. 4th St., Barberton, O.

Maškaradno veselico

prirede

Organizirani klobučarji in slamnikarce v Chicagi

v soboto 30. januarja 1926

v dvorani S. N. P. J., 2657 S. Lawndale Ave. in 27th St.

VSTOPNINA 50c. Pričetek ob 8. zvečer.

Vabimo vse občinstvo iz Chicage in okolice, posebno pa še naše klobučarske in slamnikarske delavce ter delavke, da posetijo to prireditev v obilnem številu. Za najlepše in najpomembnejše maske so pripravljena krasna darila. ODBOR.

Jugoslovanska Socialistična Zveza

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

pridružena

SOCIALISTIČNI STRANKI AMERIKE

EKSEKUTIVA SOCIALISTIČNE STRANKE:

Eugene V. Debs, Indiana, predsednik; Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Geo. R. Kirkpatrick, eksekutivni tajnik; Victor L. Berger, Wisconsin; John M. Collins, Illinois; Leo M. Harkins, New Jersey; Morris Hillquit, New York; Jas. H. Maurer, Pennsylvania; Geo. E. Roewer, Jr., Massachusetts; Jos. W. Sharts, Ohio.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

TAJNIŠTVO J. S. Z.:

Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

EKSEKUTIVA J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanović, Vincenc Cainkar, Frank Udovich, Božo Stojanovich, F. S. Tauchar, Frank Zajec, Anton Zornik.

NADZORNI ODBOR J. S. Z.:

Philip Godina, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

PROSVETNI ODSEK J. S. Z.:

Frank Alesh, Joseph Oven, John Olip.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE J. S. Z.:

John Thaler, Fred A. Vider, Frank Florjančič.

PROLETAREC,

glasilo in last slovenske sekcije Jugoslovanske Socialistične Zveze.

Upravni odbor Proletarca: John Olip, predsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; F. S. Tauchar in Joško Oven, nadzornika.

Urednik: Frank Zajec.

Upravnik: Anton Žagar.

Vsa pisma, tikajoča se Proletarca, naslavljajte na naslov Proletarca.

(Opomba.—Uredništvo Proletarca sprejme odgovornost le za tiste članke, priobčene v listu, ki so spisani v uredništvu. Za članke in dopise, ki jih pošiljajo sodelavci, so odgovorni prispevatelji. Uredništvo sprejme za nje le toliko odgovornosti, kolikor zahteva zakon.)

AKTIVNI KLUBI J. S. Z.

- 1, Chicago, Ill. — Tajnik Charles Pogorelec, 3639 W. 26th Street. Seje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.
- 2, Glencoe, Ohio. — Tajnik Nace Zlemberger, L. Box 12. Redne seje vsako 3. nedeljo dopoldne pri sodrugu N. Zlembergerju.
- 3, Stockett, Mont. — Tajnik John Gazvoda, Box 232.
- 4, La Salle, Ill. — Tajnik Leo Zevnik, R. 1.
- 5, Noble, O. — Tajnik Ant. W. Kmet, box 68.
- 6, Fairpoint, O. — Tajnik Jack Koejan, box 464.
- 7, Triadelphia, W. Va. — Tajnik Michael Cheligoy, box 345.
- 8, Power Point, O. — Tajnik Thom. Mrcina, box 16.
- 9, Forest City, Pa. — Tajnik Jos. Pavšek, RFD 2, box 23.
- 10, Bridgeport, O. — Tajnik Ant. Garden, L. box 851.
- 11, Livingston, Ill. — Tajnik John Erjavec, box 1566.
- 12, Sygan, Pa. — Taj. Frank Ursitz, Box 546, Morgan, Pa.
- 13, Bridgeville, Pa. — Tajnik Fr. Dernošek, box 512.
- 14, Chicago, Ill. — Tajnik Michael Ladevich, 2250 Clybourn Ave.
- 15, Arma, Kans. — Tajnik Martin Gorene, Box 114.
- 16, Chisholm, Minn. — Tajnik Blaž Seme, 121 W. Spruce St.
- 17, Neffs, O. — Tajnik John Mauri, box 441.
- 18, Cleveland, O. — Tajnik John Krebelj, 6409 St. Clair Ave. Frank Jerina, organizator. Seje vsako drugo in četrto nedeljo v S. N. Domu.

30, Breezy Hill, Kans. — Tajnik Jacob Arek, R. R. 3, Mulberry.

32, W. Newton, Pa. — Tajnik Jos. Juvan, RFD 2, box 101.

37, Milwaukee, Wis. — Taj. Frank Perko, 311 First Ave.

41, Clinton, Ind. — Tajnik John Juvane, 1133 Anderson St.

45, Waukegan, Ill. — Tajnik Martin Judnich, 706 McAlister Ave.

47, Springfield, Ill. — Tajnik Jos. Ovea, 1841 So. 15th St.

49, Collinwood, O. — Tajnik Jos. Presterl, 722 E. 160th St.

50, Virden, Ill. — Tajnik Frank Stempihar, E. F. D. 41, Box W.

60, Gillespie, Ill. — Tajnik Peter Kallan, R. 1.

69, Herminie, Pa. — Tajnik Ant. Zornik, Box 202.

95, Piney Fork, O. — Tajnik John Robas, box 165.

114, Detroit, Mich. — Tajnik Frank Kuhovski, 8706 Sherwood Ave.

118, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Chesnik, Box 170.

123, Maynard, O. — Tajnik Andy Zlatoper, box 22.

128, Nokomis, Ill. — Tajnik Lucas Groser, R. 2, Box 110.

131, Pittsburgh, Pa. — Tajnik John Ban, 241 — 57th St.

137, Kenosha, Wis. — Tajnik Fr. Žerovec, 170 N. Newell St.

157, Gross, Kans. — Taj. John Kunstelj, Box 32.

165, Blanford, Ind. — Tajnik John Cestnik, Box 7.

175, Moon Run, Pa. — Jack Tomec, box 387.

178, Latrobe, Pa. — Tajnica Mary Fradel, 1004 Alexandria Street.

179, Edison, Kans. — Tajnik Jos. Klinkon, R R 3, box 708.

Girard, Kans.

181, Lloydell, Pa. — Tajnik Tony Zalar, box 152.

182, Meadowlands, Pa. — Tajnik Leonard Lenassi, box 563.

184, Lawrence, Pa. — Tajnik Louis Britz, Box 34.

189, Blaine, O. — Tajnik A. M. Bradley, box 115.

198, Homer City, Pa. — Tajnik Andy Obed, Box 265.

213, Carlinville, Ill. — Taj. Joseph Koriš, 736 N. Broad St.

222, Girard, O. — Andrej Krvina, 1006 N. State St.

224, Pullman, Ill. — Tajnik Fr. Pretnar, 11436 Eggleston Av.

225, Avella, Pa. — Tajnik Frank Bregar, Bx 363.

228, Pursglove, W. Va. — Tajnik John Vitez, Box 186.

230, Library, Pa. — Tajnik Ant. Kuna, Box 187.

232, Barberton, O. — Tajnik John Jankovich, 1218 N. 4th Street.

233, Renton, Pa. — Tajnik Ant. Chater, Box K. 4.

234, Harwick, Pa. — Tajnica Mary Prašnikar, box 216.

235, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Milostnik, 1231 S. 10th Street.

238, Universal, Ind. — Tajnik Vincent Vrhovnik, Box 92.

242, Cliff Mine, Pa. — Tajnik Ant. Kovačič, R. D. 2, Coraopolis, Pa.

243, Warren, O. — Tajnik Frank Modic, 90 Milton Ave.

POSAMEZNI ČLANI (at large):

John Petrich, Youngstown, O.

Frank in Cecilia Lipar, Miners Mills, Pa.

John M. in Katie Stonich, Pueblo, Colo.

Henrik Pečarič, St. Michael, Pa.

Frank Knafels, Edmond, Okla.

Jacob Kotar, Warren O.

K. in Mary Erznožnik, Red Lodge, Mont.

John Rukse, Milburn, W. Va.

John R. Sprohar, Solar, Colo.

Paul Chesnik, Toronto, Ohio.

Max Martz, Buhl, Minn.

R. M. Kurze, Ironton, Minn.

KONFERENČNI ODBORI.

St. 1. Zapadna Pennsylvania. Tajnik John Terčelj, box 22, Strabane, Pa.

St. 2. Ohio. Tajnik Anton Garden, L. Box 851, Bridgeport, O.

St. 3. Kansas. Tajnik Anton Šular, Box 104, Gross, Kans.

BREZ NASLOVA

K. T.

V Chicagu je sklical Rev. Zakrajšek protestni shod proti italijanski vladi, ker zatira primorske Slovence. Udeležba je bila pičla, ker so že njegovi ožji pristaši spoznali, da v takih akcijah ni odkritosrčen. Grdina v Clevelandu ima več sreče.

Urednik "Glasila K. S. K. J." je napisal članek o eksplozijah v premogovnikih in mu dal naslov "Žrtve kapitalizma". Morda ga je "Odbor za prosvetno pomoč" spreobrnil v socialista in bo pričel ob prvi priliki napadati v svojem listu sedanji družabni red in kapitalistične stranke ter agitirati za socializem. Mogoče je, čeprav se to nikoli ne bo dogodilo.

V Jugoslaviji so "odkrili" zaroto, ki je baje stregla po življenju Pašcu in kralju. Takoj po "razkritju" se je pričel običajni lov na "komuniste", kot poročajo listi. Mnogo "osumljenih" delavcev je bilo aretiranih. Eno poročilo pravi, da so bili razpuščeni sindikati (strokovne organizacije), in če je to res, je s tem veliko povedano. Pogon na komuniste namreč služi v mnogih slučajih le kot maska in pretveza za atentat, ki ga reakcija namerava izvršiti nad delavskim pokretom. Strokovne unije v Jugoslaviji se nahajajo zadnje čase po prizadevanjih socialistov v procesu zedinjevanja v enotno zvezo. Morda je bilo treba odkriti "zaroto", da

se to združevanje prepreči in delavske vrste zopet razkropi. Tudi v Jugoslaviji se razumejo na take igre.

Katoliška organizacija Kolumbovih Vitezov v Mehiki je pričela z agitacijo, da se Krištofa Kolumba, ki je odkril Ameriko, proglasi za svetnika. Ako prično Kolumbovi vitezi v Zedinjenih državah z enako agitacijo, bo Vatikan prisiljen stvar vpoštevati, čeprav Krištof Kolumb ni delal "čudežev". Odkritje Amerike je sicer velika stvar, ampak vzlic temu ga noben katoličan ne smatra za "čudež".

Mr. Pretzel in Mrs. Benchan sta silno radodarna človeka. Za Slepki dom v Sloveniji sta "strašansko" navdušena, in zato je velika škoda, ker se z navdušenjem ne more zgraditi nobena taka ustanova. Drugače bi jo slepci gotovo že imeli. Jako sta interesirana za imovino JRZ., katera bi se morala po njunem mnenju nemudoma poslati ljubljanskemu magistratu. Ker sta se že potrudila ugibati o takih fondih, naj bi pozvala še Narodno zvezo, Slovensko ligo, in Jugoslovansko Vijeće, da bi svoje blagajne poslale rotovškemu komisarju v Ljubljano. Če sta že pozabila, da so imenovane organizacije nabrale za ustanovitev jugoslovanske monarhije veliko veliko več kakor JRZ. za republiko, jima iz prijaznosti jaz obudim spomin. Ker je kraljevina S. H. S. gotova stvar, bi šli ostali tisočaki lahko za slepki dom. Vprašajte torej Sakserja, ki je bil načelnik Slovenske lige, opernega pevca Trošta, ki je bil do zadnjega aktiven, L. Pirca, Grdinata in tako dalje, kje so tisti desetstisočaki, in čemu jih ne pošljejo v stari

LJUDJE

vedno upoštevajo tiste ki imajo denar shranjen na banki ali uložen na prvi vknjižbi (mortgage). Denar vzbuja zaupanje, prinaša zadovoljnost, ustvarja dobroto in je začetek napredka.

Navada marljivosti napravi svet prijaznejši tudi za vas.

Svoje prihranke vlagajte v zanesljivo

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Premoženje nad
\$20,000,000.00

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO - - - - ILLINOIS.

PRODAJAMO PRVE HIPOTEKE IN HIPOTEČNE BONDE.

kraj?" J. R. Z. še ni izvojevalo republike, torej ima še vzrok držati svojo blagajno. Ampak kje je narodni novac?!!

Zakaj odbor Slovenskega zavetišča ne odgovori na resolucijo pennsylvanske konference JSZ.? Čemu je "Glas Naroda" ni priobčil? Čemu Frank Sakser, predsednik Zavetišča, ne poskrbi, da bi odbor podal svoje poročilo? Ali je tistih šest do sedem tisočakov še kje, ali jih ni več? To bi bilo veliko bolj važno povedati kakor pa v interesu njegove banke in šifkart slepomiti z agitacijo za Slepški dom v Sloveniji.

Sedaj so na dnevnem redu "radnički napredni klubi". Jugoslovanski "komunisti" v Ameriki so dobili nalogo organizirati delavstvo v neodvisnih "radniških naprednih klubih." Korl Novak pa še vedno govori o

edino pravi taktiki, ki je pripomogla, da ima njegova sekcija danes trinajst ljudi na "pay-roll". Se izplača imeti "edino pravo taktiko", čeprav se je menja.

"D. S." je pričela prinašati ženitovanjske oglase, kar je ena novica v tem času. Druga je, da se igra v boju za kontrolo v Hrvatski Bratski Zajednici veliko komedije.

Drugi narodi podpirajo kulturne ustanove s subvencijami. Ameriški Slovenci jih podpiramo z vinom. Pravijo, da ne gre drugače. Tudi v domovini ni mnogo bolje. Prešernov spomenik v Ljubljani je bil zgrajen s pomočjo izpraznjenih sodov. V slovenske naselbine v Ameriki je priplavalo mnogo slovenskih domov na pijači. Pijemo za vse in ob vsaki priliki. Zato tudi smo napreden narod, kajti v pijači je moč, modrost in resnica.

Agitirajte za "Proletarca" in "American Appeal"! Oba sta glasila ameriške socialistične stranke in vodita proletariat po poti konstruktivnega dela v socializem.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTEK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

**MILLARD
STATE BANK**

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

**ČAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. CAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY
POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

Zadružni koledar za leto 1926, izdala Zadružna založba v Ljubljani, uredil Anton Kristan, 114 strani (ne vključivši strani z oglasi). — Ime tega koledarja pove, da je posvečen združnemu gibanju. Izmed važnejših spisov omenjamo: O zadrugah (A. H-n). O pomenu gospodarskih organizacij (Anton Cugvic). Več dela, več lastnega kapitala (Rudolf Golouh). Zadružno gibanje v Avstriji. (R. G.) Švedske konzumne in produktivne zadruge (Fortunio). Nova velika pekarna konzumnega društva v Stockholmu (dr. H. Christ). Saint Simon in njegova šola (prof. dr. T. Totomianz). Taylorizem v produktivnih zadrugah (E. Podkrajšek). O klavniških zadrugah (Lovro Kuhar). Zveza stavbnih zadrug (E. P.). Ob petletnici gospodarskih zadrug za Slovenijo (Rudolf Golouh). Kriza v socialnem zavarovanju (Stanko Probus). Razen teh vsebuje Zadružni koledar več drugih daljših in krajših člankov, nekaj pesmi in satir ter razne statistične tabele. Kdor bi ga hotel naročiti, naj piše na naslov Zadružne založbe, Ljubljana, Prule št. 15, Jugoslavija.

TIK PRED POPOLNIM PORAZOM.

Tekom revolucionarne vojne je ameriška armada mnogokrat stala tik pred popolnim porazom — ne od strani angleške armade, temveč vsled prebivalcev kolonij. Kaka kolonija je na primer odklonila svojo pomoč, ker ni imela v generalnem štabu nobenega generala. Mnogi so ostali nekako brezbrizni glede vojne, katero so smatrali za nadlego, ki so jo začeli novoangleški trgovci. Washington je bil v stanu priporiti si zmago šele takrat, ko so prebivalci vseh kolonij delovali složno za dobrobit vseh. Vaše zdravje pride tudi večkrat tik do popolnega poraza, ker se ne zavedate, da morajo vsi organi vašega telesa sodelovati, da ohranijo vaše zdravje. Predvsem treba ohraniti vaš želodec v dobrem stanju, in Trinerjevo grenko vino je najboljši zdravilo v to svrhu. "Trinerjevo grenko vino je najboljši zdravilo za želodčne neredi", je pisal 19. decembra J. Frankovich iz Wathene, Kans. in poskus vas bo prepričal, da ima prav. Če vaš lekarnar ali trgovec nima v zalogi Trinerjevega grenkega vina, Trinerjevega linimenta (zelo uspešen proti revmatizmu in nevralgiji), Triner's Cough Sedative ali Triner's Cold Tablet, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA , (I. E. Tomic), povest 330 strani, broširana 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE , (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIŽNICA , zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL , (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI , (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO , povest, broširana	.45
ZELENI KADER , (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE , (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN , E. M. Dostojevskij, roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONCI GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana	.40
EVONARJEVA HČI , povest, broširana	.65
ZENINI NAME KOPNELE , (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI : FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC , zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ , zbrani spisi, II. sv. vezan	1.50
III. sv. vezan	1.50
IV. sv. vezan	1.25
V. sv. vezan	1.00
VI. sv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE	
BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francosčine prev. I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA , (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA , (Prev. Ant. Dobeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA , (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE , (Fran Levstik), vezana	.90
POHOVSKE POTI , (Janko Glasser), broširana	.35
SLUTNJE , (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE , (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NABODNA LIRIKA , pesnijske, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE , (Ante Dobeljak), broširana	.50
MOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana	.35
SLEZKE PESMI , (Peter Benuš), trda vezba	.50
TRBOVLJE , (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA , (Vojslav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE , (Oton Zupančič), pesnijske, broširana	.40

IGRE	
ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVECI , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRILE ZENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.25
GOSPA Z MORJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASIJ , drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CAZAR , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK , (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU , (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
BOSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS , drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata	.20
ANGLEŠKO-SLOVENSKE BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kern)	5.00